

Posudek na diplomovou práci Jiřího Pondělíčka

Public Image of the USSR in the US between 1947-1956

Jiří Pondělíček si ve své diplomové práci klade otázku, jak vnímali Američané na počátku studené války, tj. v desetiletí ohraničeném roky 1947-1956, Sovětský svaz a sovětskou hrozbu. Práce je promyšleně rozdělena do tří kapitol: První z nich se zabývá fenoménem mccarthismu, druhá kampaní civilní obrany spuštěné po úspěšném sovětském jaderném testu v roce 1949 a konečně třetí rolí soukromých médií v antisovětské kampani a při vykreslování Sovětského svazu a komunismu coby jiné podoby německé třetí říše a nacismu.

Na předkládané diplomové práci je třeba vyzdvihnout v první řadě obdivuhodný heuristický záběr, z něhož autor vycházel. Týká se zejména archivních pramenů, když se Jiří Pondělíček rozhodl podniknout na vlastní náklady cestu do Spojených států a prošel tam rozsáhlé relevantní pramenné fondy v National Archives and Records Administration a rovněž v National Security Archive ve Washingtonu, D.C.

Dále oceňuji autorovu schopnost sledovat složité a nelehko zpracovatelné téma v širších souvislostech počátků studené války. Autor se tak kupříkladu dokázal vyhnout často frekventovaným a ve své podstatě banálním odsudkům mccarthismu, jimiž je prodchnuto tolik knih o tomto neslavném fenoménu amerických dějin. Namísto toho upozorňuje na již dřívější aktivity výboru Sněmovny reprezentantů pro neamerickou činnost, dále na fakt, že na mnoha důležitých místech v americké společnosti skutečně působila řada komunistických špiónů, a konečně i na značnou míru veřejné podpory, jíž se hledání komunistických agentů těšilo u nemalé části veřejnosti. Zároveň však dokládá, že tato podpora nebyla nikdy ani zdaleka univerzální a rozhodně většinově nezahrnovala podporu pro dočasné omezování

některých občanských práv. Všechny své závěry tohoto typu přitom autor opírá o statistická data zjištěná Gallupovým ústavem – dalším neocenitelným zdrojem, s nímž systematicky pracoval.

Na téma jaderného ohrožení J. Pondělíček na základě vlastního výzkumu argumentuje, že příslušné vládní agentury (především NSRB a FCDA) přesvědčovaly americkou veřejnost o naléhavosti hrozby, která nebyla reálná, protože Sovětský svaz v té době prakticky nebyl schopen zasáhnout území Spojených států jadernými pumami. Současně však autor poukazuje na fakt, že americké obranné programy byly nedostatečné a značně podfinancované.

Pokud se týká zapojení soukromých médií a filmového průmyslu do vládou inspirované kampaně, J. Pondělíček upozorňuje na fakt, že bylo skutečně dobrovolné, motivováno mnohem více autentickým patriotismem než tlakem ze strany vlády, a vycházelo z informací, které pak byly těmito médii a filmy dále šířeny. Všechna tato zjištění přesvědčivě vyvracejí závěr, že by šlo o skutečně efektivní centralizovanou propagandistickou kampaň, jež by připomínala cokoli, co v téže době produkovala komunistická propaganda v zemích sovětského bloku. Spojené státy i v této době zůstaly pluralitní demokracií, a tak lze obecně říci, že čím více se některé aspekty protikomunistické kampaně či spíše protikomunistických kampaní svým pojetím blížily „křížovému tažení“ či „honu na čarodějnice“, tím kritičtější odezvu vyvolávaly u podstatné části veřejnosti i opozice. Propaganda navíc stavěla na obavách a strachu, jenž se zrodil mnohem dříve a měl své imanentní příčiny. „Američané se nezačali bát komunismu, špionů a sovětské atomové bomby, protože jim jejich vláda a establishment řekly, aby tak učinily,“ uzavírá Jiří Pondělíček a konstatuje, že politici se naopak snažili těchto obav využít, aby dosáhli svých rozličných cílů.

Diplomovou práci Jiřího Pondělíčka považuji za práci výjimečně zdařilou – pro vysoce nadstandardní heuristickou základnu, promyšlenou strukturu, jakož i jasně a přesvědčivě formulované závěry. Vyzdvihuji rovněž fakt, že autor ji sepsal v angličtině, která

není jeho rodným jazykem – dobře si vědom toho, oč širší může být potenciální okruh čtenářů, zejména v případě dalšího publikování jeho textu. Sám se hodlám zasadit o to, aby tak autor učinil alespoň formou odborné studie. Ze všech těchto důvodů doporučuji, aby byla diplomová práce Jiřího Pondělíčka hodnocena známkou ***výborně*** a autorovi byla udělena ***pochvala za vynikající práci.***

V Praze dne 18. června 2014

PhDr. Vít Smetana, Ph.D.

Vedoucí práce